

men ca. 480 kg zaad oogsten!

- één struik Amerikaanse bosbessen (*Vaccinium corymbosum*) produceert zonder bijen 350 g bessen en met bijen 5200 g!

En wat te denken van de fruitteeld, die zonder bijen volslagen onmogelijk zou zijn.

De bestuivingswaarde van bijen voor onze wilde flora is eveneens enorm, zij het, dat we nog niet in staat zijn deze in geld uit te drukken, en daar zijn de meeste mensen alleen maar gevoelig voor!

Onderzoek heeft aangetoond, dat vele malen meer bijenvolken sterven van de honger, als gevolg van het ontbreken van voedselplanten, dan van het bespuiten met pesticiden. In dit verband is een langzaam veranderend openbaar-groenbeheer door de gemeenten (minder gras, meer besdragende struiken) ook in het voordeel van de bijen.

Een interessante voordracht, die de aanwezigen er van doordrong, dat bijen veel meer doen dan honing produceren.

Te Maastricht op 3 april

Nadat de voorzitter het grote aantal aanwezigen had welkom geheten, deelde hij mee, dat in de Reeks Publicaties verschijnen zal nr. XXXV afl. 3-4, 'Wilde flora bedreigd! Beschermd?'. Hierin wordt verslag gedaan van het, ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van het Genootschap georganiseerde, symposium onder dezelfde titel. Op donderdag 10 april zal het eerste exemplaar hiervan aangeboden worden aan de voorzitter van de Natuurbeschermingsraad, de heer H. Vonhoff.

Hierna liet de heer Lever een aantal exemplaren zien van de Grofgeribde duinslak (*Candidula intersepta*), dat afkomstig was van het heringerichte deel van de ENCI-groeve in de Sint Pietersberg. Het merkwaardige van deze soort is, dat ze in Nederland, behalve op de Sint Pietersberg (in de groeve in grote aantallen!), alleen in de directe omgeving van de kust te vinden is.

Vervolgens toonden de heren Blink en Latour enige skeletdelen, namelijk een bekken van (vermoedelijk) een duif en de schedels van een hond en (vermoedelijk) een Bunzing.

Paul Vossen besprak twee door hem meegebrachte vleugels, één van een Wintertaling en één van een Slob-eend. Nadruk lag hierbij op de verschillen tussen de verder nogal op elkaar lijkende vleugels.

Mevrouw Coolsma meldde dat zij onlangs, tijdens een wandeling tussen het Kasteelpark van Elsloo en de watermolen van Geulle de volgende soorten waarnam: Gele anemoon, Slanke sleutelbloem, Voorjaarshelebloem, Boonklever, Roodborstje, Buiszand, Bonte en Groene specht, Boekvink en Tjiftjaf.

Aan de Pletstraat in Bunde zag zij een in bloei staande geknpte haag van de Gele kornoelje.

De heer Hillegers bezocht onlangs het dal van de Hohn en ontwaarde daar enkele personen die Wilde narcissen plukten (zakken vol). Desgevraagd werd meegedeeld, dat deze bloemen bestemd waren voor een bejaardentehuis, een mededeling die door spreker in twijfel getrokken werd.

Op 15 maart werd door de heer Felix een Muurhagedis waargenomen op de Bossche Fronten te Maastricht.

De heer Rijcks had ter vergadering meegebracht een groot exemplaar van de Wilgenhoutrups. De Wilgenhoutrupsvlinder is een vrij algemene soort. De rupsen leven vooral in populieren en wilgen. Daarnaast meldde hij de vondst van een albino eiklomp van Bruine kikkers in de omgeving van Kerkrade. Een gedeelte hiervan werd meegenomen; men zal proberen de kikkertjes op te fokken. Te gelegener tijd zal op het resultaat hiervan in het Maandblad worden teruggekomen.

Tenslotte werd nog van gedachten gewisseld over de vraag hoe het komt, dat kalkgraslanden nu een bruinige indruk maken, terwijl andere weilanden er al groen bij liggen. Volgens de heer Hillegers zijn de oorzaken hiervan een verschil in grassoorten en een verschil in bemestingsgraad. In het verlengde hiervan wijst de voorzitter er nog op, dat, nadat vorig jaar reeds de kalkgraslanden van Popelmondedal en Kannerhei op de Sint Pietersberg in beheer werden genomen, dat nu ook het geval is met de kalkgraslanden achter het Fort Sint Pieter.

Na een korte inleiding vertoonden vervolgens de heren Paulssen en Rijcks hun video-film 'Natuurlijk', die handelt over het leven van amfibieën en de bedreigingen waaraan deze dieren blootstaan. De film werd opgenomen in de Oostelijke Mijnstreek. Te zien waren o.a. Vroedmeesterpadden met eieren, Rugstreppadden, parende kikkers, enz. Veel nadruk lag ook op de ingrepen van de mens in het gebied, die voor de amfibieën vaak desastreuze gevolgen hebben.

Een uitgebreide discussie besloot de avond. De film is voor voorlichtings- en educatieve doeleinden beschikbaar.

Algemene Ledenvergadering en Excursie op 1 juni

Zondag 1 juni wordt de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering gehouden en wel in Venlo in "De Hoepel", een voormalig klooster aan de Schoolweg 146 (in 't Ven).

Wie met de auto komt, gaat vanuit Venlo (niet Venlo-west) richting Nijme-

gen om op het Europein de derde afslag (Wezelseweg) te nemen. Vervolgens is de eerste weg links de Schoolstraat. Na twee kruisingen ziet men de Hoepel liggen.

Voor wie met de trein komt, staat om kwart voor 11 een volkswagenbusje

van De Hoepel klaar voor verder vervoer.

De vergadering, die om 11 uur begint, heeft de volgende agenda:

1. Opening en mededelingen
2. Notulen vorige Algemene Ledenvergadering

3. Jaarverslagen van resp. secretaris, penningmeester en redactie (op aanvraag bij de secretaris verkrijgbaar)
4. Begroting 1987 en vaststellen contributie
5. Mutaties in het bestuur
6. Mutaties in de redactie
7. Wat verder ter tafel komt (punten uiterlijk 1 week) voor de vergadering indienen bij de voorzitter)
8. Rondvraag
9. Sluiting

Na een lunch-pauze (lunchpakket zelf meenemen) begint om 13.00 uur een excursie naar het Dammerbruch, de

steilrand en de Viesener breuk. Zeer afwisselend is het landschap langs de steilrand tussen de Duits-Nederlandse grens (Mühlendyck) en de Dammerbrucher Strasse ten westen van het gehucht Dam. De steilrand vormt de oostelijke begrenzing van het door de Maas uitgeslepen dal. Grenzend aan de steilrand zijn de restanten van een oude verlaten Maasarm zichtbaar. Er is hier open water afgewisseld door elzenberkenbroekbosjes en weilanden. De steilrand zelf is begroeid met dennen- en eikenberkenbosjes. Restanten van de Noordervaart en van de dijk waarover de Köln-Mindener spoorlijn liep, vergroten de landschappelijke variatie.

Dit natuurgebied binnen loopafstand van het centrum van Venlo (via het groene hart en het Ven) is nauwelijks bij onze stadsgenoten bekend. Gezien de geweldige afwisseling op zeer korte afstand moet dit gebied een waar vogelparadijs zijn. Tijdens de excursie zal ook aan de Noordervaart en aan de restanten van de Köln-Mindener spoorlijn ruime aandacht worden besteed.

Het belooft een zeer interessante excursie te worden.

Na afloop van de excursie, die ongeveer 3½ uur duurt, drinken we een kop koffie in het gezellige ouderwetse cafeetje Rubenkeller in Brücken.

Denk aan uw pas!

Jeneverbes (*Juniperus communis* L.) op de Sint-Pietersberg (Provincie Luik, België).

Martine Lejeune, Willy Verbeke, Jan Heyvaert

p/a: Rozengaardstraat 5, Brussel.

Toen in 1979 onder onze Impuls het beheer van de kalkgraslanden van de Sint-Pietersberg een nieuwe start kreeg (LEJEUNE & VERBEKE, 1984), dachten wij dat de Jeneverbes hier verdwenen was. Tot kort voordien waren er nog gesignaleerd door PUTS (1979) en TISON (pers. med.). In 1983 vonden we onverwachts een jong exemplaar op de Thier de Nivelles, op een paadje in een graslandje waar we sinds 1981 regelmatige houtopslag verwijderden (LEJEUNE & VERBEKE, 1984). Het jaar daarop was de plant alweer verdwenen. Datzelfde jaar, 1984 vonden we dan op aanwijzing van de heer Leuter, boswachter van Eaux et Forêts (Staatsbosbeheer), een populatie die we toen op zo'n 20 levende exemplaren schatten, eveneens op de Thier de Nivelles. Omdat de standplaats toen reeds in sterke mate beschadigd werd door oprukkend bos, werd tijdens het werkkamp in september 1984 door jonge vrijwilligers en de heer M. Defawe, ingenieur van Eaux et Forêts, een gedeelte van de opslag gekapt, waardoor een groep van 15 individuen vrijgesteld werd. De zeer strenge vorst van januari en februari 1985 heeft de struiken niet beschadigd en in augustus 1985 werd er verder opslag gekapt. In de zomer van 1985 werden de Jeneverbessen nauwkeuriger bestudeerd.

Voorkomen in het verleden

Hoewel wij tot voor kort geen Jeneverbesstandplaatsen van de Sint-Pietersberg en omgeving kenden en de soort hier dus als zeldzaam moet worden beschouwd, is dit niet altijd zo geweest. Plaatselijke toponiemen, zoals de "Thier au Pèkèt" bewijzen dat de

struik hier een bekende verschijning moet zijn geweest.

"Pèkèt" is immers het Waalse woord voor jenever(bes) (HAUST, 1933 en 1948, ter plaatse bevestigd door de heer Tison te Eben-Emael).

Hiervan getuigen ook een paar 19e eeuwse auteurs. VAN DER MAELEN (1835) geeft een algemene beschrijving van de hellingen aan de Maaskant van de Sint-Pietersberg: "... ces

plantes - de kruiden - sont à peine ombragées par quelques genévriers (*Juniperus communis*) appliqués contre le sol..."

DUMOULIN (1868) vermeldt dat *Juniperus communis* voorkomt "dans les endroits secs et découverts des bois sur les montagnes de St.-Pierre, de Gronsveld et de Meerssen". Andere auteurs uit dezelfde periode (COGNIAUX 1863; HARDY & MARCHAL, 1868) vermelden de Jeneverbes niet, deze was toen vermoedelijk te algemeen om er aandacht aan te besteden. In dezelfde richting wijst ook de getuigenis van de heer Demarets, gepensioneerd inwoner van Lixhe, die vertelt dat zijn grootmoeder op de Sint-Pietersberg Jeneverbessen ging plukken.

Uit het begin van deze eeuw zijn er geen gegevens, maar in publikaties vanaf 1939 valt duidelijk de snelle achteruitgang af te leiden. In 1939 schrijft DARIMONT nog in een excursieverslag over de Thier de Nivelles: "*Juniperus communis* est assez abondant". A. MARÉCHAL (1941) heeft het over "pieds isolés, ça et là" en MARÉCHAL & PETIT (1963) beschrijven een